

Samtale med Mads Mandrup (f. 1967)

Akademiraadet (AKR): *Hvornår ser du et byggeri som vellykket? Nævn gerne et projekt som fungerer optimalt i forhold til den oprindelige arkitektoniske idé og for brugerne.*

Mads Mandrup (MM): Mærsk Tårnet står fortsat som et af højdepunkterne i mine første 10 år hos C.F. Møller. Et projekt, der på mange måder bærer en vis reminiscens af den arkitektoniske arv, der ligger indlejret i vores egen tegnestues DNA, som jeg på ydmyg vis har forsøgt at videreformidle og koble med min læsning af en af de mest helstøbte arkitektoniske bedrifter herhjemme, nemlig Koppels brutalistiske Panum Institutet på Nørrebro. Jeg har helt bevidst forsøgt at finde balancen mellem at virke fornyende og respektfuld på en og samme tid, ved at koble mig på den tradition, som stedet er rundet af. Og samtidig turde tilføje nogle af de tanker, som C.F. Møller sammen med Kay Fisker var med til at definere i forbindelse med deres bud på de første eksempler på velfærdsstatens arkitektur herhjemme, eksempelvis Aarhus Universitet - hvor menneske, landskab og bygning skaber en klar helhed - udadtil mod byen. Men også indadtil hvor den gennemgående grundidé var at skabe grænseløse møder og fællesskaber mellem mennesker i en blanding af planlagte og tilfældige møder rundt om en intim og samtidig udadvendt indretning, der skaber et stimulerende forskningsmiljø.

Mærsk Tårnet er også et projekt, der tør manifestere sig i byen med en vis skulpturel fremtoning, tilpasset en optimal organisation indvendigt. Både i tårnet og via den halvoffentlige stjerneformede base, hvorpå tårnet hviler.

Få kvadratmeter pr. etage er altid et godt udgangspunkt for at skabe en elegant tårnbebyggelse. Men på Mærsk Tårnet var udfordringen, at man krævede tre individuelle forskergrupperinger på hver etage, hvilket medførte et samlet kvadratmeterkrav på 1800. Til sammenligning ligger de gennemsnitlige kvadratmeter pr. etage på Carlsberg tårnene på 800-900. Men ved at behandle tårnet skulpturelt og indtænke fleksibilitet og dagslys, endte vi faktisk med at få noget, der på papiret virkede tungt og klumpet til at træde i karakter og dialog med byens skyline. Og sådan kunne jeg forsætte med en opremsning af programmelle modstande, der endte med at blive vendt til projektets styrke. Og det er på mange måder kimen til at forstå den måde, jeg arbejder bedst på. Hvor modstand altid sætter et eller andet i gang, der gør min tilgang og ultimativt resultaterne, både de æstetiske men også de innovative løsninger, præcise.

AKR: *Hvordan er dine arkitektoniske projekter med til at give identitet til et sted?*

MM: Mine bygninger tilbyder en grad af sameksistens med det liv, der folder sig ud omkring dem. Med andre ord er det vigtigt, at min arkitektur evner at kommunikere med omgivelserne. Det er én af de væsentligste parametre, jeg bruger i mit arbejde.

Men i bund og grund er min holdning, at identitetsskabende arkitektur er rundet af en konstant søgen efter integritet, konceptuel rummelighed og helstøbthed i udtryk eller kontrast - afhængig af hvad omgivelserne kalder på. Og så skal det naturligvis være vedkommende for de folk der færdes i og omkring mine projekter.

I al ydmyghed handler det om at koble hverdagens liv i og omkring bygninger sammen til en grænseløs, tryghedsskabende helhed, præget af den måde vi alle gerne vil leve på i hverdagen, om det er på job, i skole eller derhjemme privat.

Nogle gange handler det også om at turde pege på et oplagt potentiale - sådan som vi eksempelvis gjorde i forbindelse med en ny færgeterminalbygning, jeg har tegnet til Stockholms havn for godt 8 år siden. Et projekt, der skaber et særligt sted i havnen, hvor transport hub og passagerterminal med en offentlig tilgængelig bypark på dets tag og nærhed til områdets blå kant bliver til ét. Hvor trafik og menneskeflow kommer tydeligt til skue gennem en transparent arkitektur, der skaber identitet og en levende destination i et ellers kedeligt og svært tilgængeligt område. Et projekt, der skaber identitet via velkommenhed og inklusion, hvor arkitekturen faciliterer det gode møde mellem bygning og by.

AKR: *Hvad ser du som de største udfordringer for byggeri og byplanlægning i dag?*

MM: At kunne fastholde ens arkitektoniske integritet i en tid, hvor alt skal gå så forbandet hurtigt. Begreber som arkitektonisk merværdi tilsidesættes til fordel for effektive udførelsesplaner og mindst mulig indflydelse for arkitekten. Arkitektens præmis bygger ikke længere på grundidéen om, at vi er bygmestre, men i stedet er arkitekten led i en kæde og ligestillet med alle aktører i en byggeproces. Jeg mener vitterligt, at der går rigtig mange potentialer tabt ved den faldende respekt for faget, og den generelle manglende forståelse for, at der er sammenhæng mellem kvalitet og pris. På lige fod med så meget andet, vi tager for givet i et velfærdssamfund.

Hvis vi ikke passer på, så degraderes arkitekten til at skulle pynte på et ensartet korpus - som byggeindustrien og investorerne har forudbestemt. Derfor mener jeg, at vi som stand skal passe på med ikke at blive henvist til bare at skabe de samme bygninger og blot iklæde dem forskellige omslag.

Dog er der lyspunkter - der på kynisk vis stammer fra den mørkeste ende af spektret, i forbindelse med at bruge arkitekturen til at tage et radikalt favntag med klimaforandringerne, hvor arkitekturen er en af de helt store syndere. Her skal vi vænne os til at tænke hele CO₂- og livscyklusaspektet på en langt mere dybdegående måde. Både i forbindelse med at indtænke genanvendelse, multifunktionalitet og nedbrud af bebyggelser til genanvendelige komponenter - hvor arkitekten får en ny og central rolle i denne for os alle gravalvorlige men også spændende proces. Hvilket er årsagen til, at jeg tør sige, at arkitektens rolle fremadrettet bliver langt mere interessant, end den hidtil har været.

Personligt tror jeg på, at det bliver en tid, hvor vi går tilbage til en mere "gammeldags" arkitektur, hvor bygningskorpus fungerer mere som stilladser, hvor "upcycledede" genbrugsmaterialer isættes som udfyldninger, og hvor eksempelvis træ udgør en større del af arkitektens tektoniske tilgang i opbygning af korpus.

Med andre ord skal vi til at komponere på en langt mere multifacetteret måde. Det ser jeg som noget positivt, idet det vil bringe os til et langt mere spændende sted end den developer-drevne ensartethed, som har præget byggemiljøet de sidste 20-30 år.

AKR: *Hvilken betydning har ordene fællesskab, velfærd og bæredygtighed i din arkitektur?*

MM: Jeg er rundet af idéen om arkitekten som en god formgiver, men også af fagets forpligtigelse til at skabe rammer, der retter mennesket og samfund ind mod idéen om det gode fællesskab og en bæredygtig fremtid. Derfor er alle dele lige essentielle i mit virke, og jeg tror derfor heller ikke, man finder et af mine projekter, der ikke inkorporerer alle dele ligeligt - tværtom er de helt centrale byggesten i mine projekter.

Men lige nu er der ingen tvivl om, at grøn omstilling er den allervigtigste dagsorden arkitekter nogensinde har stået overfor - og jeg er derfor overbevist om, at de arkitekter der sætter sig i spidsen for innovative bæredygtigheds løsninger, får en langt større rolle i en klimatilpasningsfokuseret fremtid. Det er noget, der bliver spændende at observere de næste 10-15 år, hvor arkitekter bevæger sig i retning af at have lige stort fokus på planetens behov som på menneskenes - altså en *game changer* uden fortilfælde.

AKR: *Hvad ser du som de vigtigste komponenter i større bygningsanlæg for at opnå en god byggeproces med mange interessenter? Hvad er dine arbejdsmetoder i komplicerede byggeprocesser?*

MM: Jeg er nok en lidt traditionel arkitekt, der holder ved fra den idégenererende fase og hele vejen igennem alle faser. Jeg sætter en ære i at følge det til dørs, naturligvis i et samspil med et dedikeret og dygtigt team. Uden et godt mandskab og evnen til at få dem med på ens idéer kommer man ingen vegne. Det handler om noget så simpelt som at kunne tegne i fællesskab og i

en retning. Men hvis et projekt skal have et lykkeligt resultat, så kræver det også en dedikation hele vejen igennem, ikke kun hos mig men også hos hele teamet.

Jeg tror ikke helt på idéen om, at man kan sætte alt på formel og så få det rigtige produkt i den anden ende. Jeg respekterer naturligvis brugen af de nye digitale redskaber, man som arkitekter arbejder med. Men det er også vigtigt, at vi ikke overlader al skabelse til digitale algoritmer og digital præcision. Jeg tror fortsat på idéen om, at have en stærk kunstnerisk evne til hele tiden at holde fast i idéernes udgangspunkt. Det drejer sig i lige høj grad om idégenerering og originalitet og evnen til at forstå, hvad det er vi skaber ud fra et såvel funktionelt og kunstnerisk som et urbant standpunkt for at fremhæve blot en af mange kompleksiteter et projekt kan være rundet af. Men det handler også om den klassiske dyd at mestre balancen mellem de store linier og detaljen, imens processerne accelererer derudaf.

Jeg har bidt mærke i, især når jeg arbejder udenfor Danmark, bl.a. i Skandinavien, at arkitekten har mistet terræn og dermed også har sværere ved at navigere i tingenes tilblivelse. Jeg oplever, at vi er meget mere holistisk tænkende herhjemme - noget vi skal værne om og som rummer et særligt potentiale for danske arkitekter.

Et andet aspekt, som kan virke temmelig banalt, er evnen til at fortolke og "lytte" til hvad programmet og stedet forsøger at fortælle én. Min helt klare oplevelse er, at en god oversættelse af program, brugerønsker tilsat hensyn til byens behov, skaber det absolut bedste afsæt for en proces med brugere og myndigheder. Og i princippet også for ens team, der med et tydeligt koncept ved hvilke mål, det skal navigere efter.

Mærsk Tårnet er et godt eksempel på et ekstremt funktionelt præget koncept baseret på en klar læsning af et forudgående funktionsprogram, men også et projekt, der samtidig evner at lytte til stedets potentiale. Én af de ting jeg gør meget ud af er at besøge stedet, hvor et projekt skal realiseres, hvor jeg tænker mig ind i de muligheder, der opstår inde i mit eget hoved, ofte inden programmet analyseres. Herigennem opstår der en god og overskuelig klarhed mellem min personlige fornemmelse for, hvad der er rigtigt til stedet og projektets overskrift.

AKR: *Hvilke overvejelser gør du dig i forhold til brugerne af en bygning. Kom gerne med eksempler på steder, hvor brugerne har fået en afgørende betydning for udviklingen af et projekt?*

MM: Mærsk Tårnet er et godt eksempel, hvor kendte brugsmønstre er blevet oversat i samspil med brugerne til et nyt og grænseløst forskerfællesskab, som angiveligt ikke var opstået uden at brugerne købte ind på idéen om et organisk formet forskertårn uden korridorer, baseret på lige dele vandrette og lodrette sammenhænge imellem etagerne og mellem tårn og dets offentlige base, der fungerer som et stort *mixing chamber* for byens borgere og forskere, og studerende fra hele Panum Institutet.

Noget der placerer dansk arkitektur i særklasse er, at vores projekter er rundet af en stærk brugerinvolvering, som vi nogle gange tager for givet. Brugerinvolveringen er en meget givtig måde at sikre sig både forankring i forhold til dem, der skal bruge byggerierne nu og her, men egentlig også i forhold til at kunne stille de gode spørgsmål om, hvad fremtiden peger på.

Den mest grundlæggende ting, jeg har taget ved lære af, er at tænke sig virkeligt godt om og genbesøge idéerne. Jeg er ikke en arkitekt, der nødvendigvis tror på, at der altid er én løsning, der passer til et sted.

AKR: *Hvad optager dig i øjeblikket, og hvilke tematikker forudser du vil præge dine projekter i de kommende år?*

MM: Jeg vil sikkert fortsat kæmpe med formidlingen af det vigtige budskab til bygherrer om, at højt tempo ikke skaber gode resultater - og at ambitioner om høj kvalitet hænger uløseligt sammen med økonomi. Det ærgrer mig umådeligt at konstatere at det, der skiller det jævne fra det

acceptable, typisk blot drejer sig om 5-10 procent mere at gøre godt med, og som kun fylder umådeligt lidt henover en bygnings afskrivningsperiode. Derudover er der ingen tvivl om, at grøn omstilling og omsorgen for at skabe bygninger, der er interessante og rare at bruge, vil forsætte med at præge mit virke.